

RENE DESCARTES : MEDITACIJE

1.MEDITACIJA

O ČEM JE MOGOČE DVOMITI

1. Descartes je ugotovil, da če želi priti do nekega znanstvenega spoznanja, mora najprej izločiti vse laži in se oprijeti resničnih izjav. Ni pa vedel katera dotedanja spoznanja so resnična, zato bi moral vse temelje dotedanjih znanj podreti in začeti znova. Menil je, da je bil v letih, ko se je prvič lotil te naloge, še ne dovolj zrel, zato je čakal na poznejša leta.
2. Ko se je končno soočil z začetkom, se je zavedel, da bi bilo vse delo preobsežno, če bi moral dokazovati prav vsako trditev, izjavo. Dvomit bi moral enako o precej očitnih lažeh, kot tudi o ostalih stvareh, ki dajejo vsaj kakšen razlog za dvom. Spoznal je, da bi bilo popolnoma dovolj, če bi proučil le temelje, saj bi lahko z zrušitvijo teh, zrušil tudi vse tisto, kar je na njih temeljilo.
3. Začel je z dvomom v resničnost spoznanj, ki so temeljila na čutih oz. čutilih. Slednja so ga prevarala vsaj enkrat, zato se na njih ne bi mogel več toliko zanašati.
4. Kljub temu pa ne bi mogel dvomiti o določenih stvareh, kot je npr. ogenj ob katerem je sedel, plašč v katerega je bil ogrnjen in njegove dele telesa. V to bi lahko podvomili le norci, katerih mnenja pa pri tem niso štela.
5. Po drugi strani pa ideja o tem ne bi bila tako nora. Descartes se je spomnil kako resnične znajo biti včasih sanje. In prav to, kar je on doživljal kot resnično, bi znalo biti le del sanj. Ugotovil je, da budnosti nikdar ni mogoče po zanesljivih znamenjih razločevati od spanja.
6. Tako, sprijaznil se je z mislijo, da lahko prav tisti trenutek le spi in sanja. Podobe iz sanj pa so kljub neresničnosti posnetki resničnosti. Spomnil se je podob, ki so jih ustvarjali slikarji. Tudi ti so bili posnetki resničnosti. Tudi, če bi hotel slikar upodobiti neko bajeslovno bitje, mu ne bi mogel pripisati novih lastnosti, lahko bi le pomešal različne ude živali ipd. In če bi si izmislil nekaj popolnoma novega, izmišljenega in lažnega, bi bile zagotovo resnične vsaj barve, s katerimi bi sestavil podobo.
7. Zato je moral priznati resničnost vsaj nekaterim osnovnim, enostavnim, občim elementom »iz katerih se kot z resničnimi barvajo v naši zavesti vse bodisi resnične bodisi lažne podobe«. Na to kaže njihova telesna narava, njihova razsežnost, oblika razsežnih stvari ter njihova količina ali velikost, število, kraj, na katerem bivajo ter čas, v katerem trajajo.
8. Dalje sklepa, da so fizika, astronomija, medicina in podobne vede, ki temeljijo na opazovanju sestavljenih stvari dvomljive, medtem, ko bi lahko trdil za aritmetiko, geometrijo ipd., ki obravnavajo samo najbolj enostavne in najbolj obče stvari, da so bolj gotove. Trikotnik ima tri stranice, dva in tri pa je pet. V to ne bi mogel podvomiti. Matematična pravila veljajo v resničnem in izmišljenem svetu.
9. Kljub temu pa bi vse to lahko bilo le mnenje, kot obstaja predstava o tem, kako naj bi Bog ustvaril Zemljo, človeka itd. boga v tem primeru jemlje bolj kot mnenje, vendar pa se sprašuje ali morda res obstaja nekaj, kar določa oz. nadzoruje njegovo vedenje. [lahko bi primerjali z matrico, bog je le mnenje, v1641 za dvom op bogu - grmada]
10. *[Nadaljevali bi lahko s primerjanjem vedenja ljudi z ljudmi iz votline[po Platonu], resnico odrivajo itd.]* Descartes pa ugotovi, da pravzaprav ni stvari o kateri ne bi mogel dvomiti. In dokler ne bo odkril nečesa gotovega, bo torej vse negotovo. [nič ni gotovo – vse je negotovo]
11. Če je že ugotovil, da bi se dalo o vsaki stvari dvomiti, pa obstajajo enake možnosti za spoznanje, da so tiste stvari resnične. S tem pravi, je tudi težje odvrčati mnenja, ki jih je od nekdanj viden. [ni smisla pretirano dvomiti]
12. Sprašuje se o obstoju nekega duha »zlobca«, ki bi ga lahko zapeljal v zmoto, v laž, da so to kar dojemajo njegova čutila le laži. Zato se odloči, da bo pazil, da ne bo po nepotrebnem nasedal takim lažem, čeprav je tak način življenja naporen in ga nekaj vleče v opustitev problema in vrnitev v svobodo, kot imenuje prvoten način življenja. **[3.krog dvoma – zlobni duh ali hudodelec, zlobec]**

2.MEDITACIJA

O NARAVI ČLOVEŠKEGA DUHA – BOLJ SPOZNATNA JE KAKOR TELO

1. »odstranjeval bom vse, kar dopušča še tako neznaten dvom...« dokler ne bo odkril stvari, ki bo gotova in neomajna [nič še ni gotovo]
2. če predpostavi, da so vse čutne zaznave lažne, potem je resnično le to, da ni nič gotovo
3. »Mislim, torej sem.« / »Cogito, ergo sum.« Čeprav njegovi čuti, nebo in zemlja morda niso resnični, pa mora vsaj on obstajati, če si je lahko nekaj dopovedal
4. sam se še ni sposoben prepoznati, zato mora paziti, da se ne zamenja z nečim drugim, kar bi oviralo njegovo pot do spoznanja
5. definira telo – »s telesom mislim vse tisto, kar je lahko omejeno z neko obliko in opisano s prostorom in kar tako zapolnjuje prostor, da iz njega izključuje vsako drugo telo, kar se mora zaznavati po otipu, vidu in to ne samo od sebe, temveč po nečem drugem, kar se telesa lahko dotakne.«
6. definira sebe – končno najde trdno točko in sicer se definira kot mislečo stvar, saj kot pravi mu mišljenja ne more nihče/ nič odvzeti, zato on je, on biva, vprašanje je le kako dolgo. Meni da obstaja možnost, da bi isti hip, ko bi prenehal misliti, prenehal obstajati. Misleča stvar = duh = duša, razum, um = res cogitons
7. predstavljanje
8. [nauči se jo] **»Kaj torej sem? Misleča stvar. Kaj je to? Stvar, ki dvomi, ume, zatruje, zanikuje, hoče, noče, si tudi predstavlja in čuti.«** lahko bi rekel tudi slišim/poslušam, čutim... torej sem – oblike samozavedanja
9. ni pomembno, če je res ali ne, pomembno je to ali se samozavedaš
10. bolj razločno opaža stvari, v katere dvomi, so mu neznane, kakor pa to kar je resnično, kar je spoznano + mamljivi vsakdan
11. dojemanje voska – najprej ga lahko ovonjaš, otipaš, ugotoviš kakšne oblike je itd. in si rečeš to je vosek, potem ga približaš ognju, se stopi, je vroč, nima več stalne oblike itn. pa je še zmeraj vosek
12. samo v duhu lahko dojamemo kaj je vosek, npr. vid pa nam pomaga razumeti kaj je vosek
13. -||- + »kar dozdevoma gledam z očmi, dojemam samo in edinole po zmožnosti, da sodim, in ta zmožnost je v mojem duhu«
14. ...
15. solipsizem – filozofski nazor, da si prepričan samo v obstoj svojega duha
16. teles ne zaznavajo čuti, temveč samo um, ničesar ne more laže in bolj razvidno zaznati kot svojega duha

1. KROG DVOMA → čuti nas varajo (ni jim za zaupat)
rešitev: je še veliko drugega o čemer sploh ni mogoče dvomiti (da sem tu, pišem, to so moje roke) razem če bi se primerjal z norci
 2. KROG DVOMA → ne loči med sanjami in resničnostjo
rešitev: matematične resnice veljajo v sanjah in v resničnosti, nekaj v sanjah bo sigurno resničnega (barva, črta, zvok)
 3. KROG DVOMA → kaj če obstaja hudobec, ki nas namerno vara o vsem
rešitev: pa tudi če je, sem jaz tisti, ki me vara → torej moram obstajati
mislim, torej sem
- Ko Descartes pride do spoznanja (mislim, torej sem) dokaže, da biva kot misleča stvar, za dokaz drugih stvari vpelje boga
 - Tudi Descartesov cogito ni zanesljiv, ker je utemeljen na čutnem izkustvu, ki pa ni zanesljivo.